

Naistöoline ja talunaisterahvas

Нп-25
7.

Iga naisfelfiline olgu oma ajakirja lugeja!

Mustame hoogasti oma ajakirja „Naistööline ja talunaisterahvas“ talwist hoogtööd, mis sulwekuudel
soitu on jäänud

Talwekuudel, mil naisterahwal rohkem aega on enesearendamiseks, mil ta wabanenud wälisest töödest, peab iga naistööline ja talunaine oma ajakirja tellija olema ja talle kaastööd tegema. Sellepärast asugu kõik naisterahwad aktiivselt tööle oma ajakirjale kaasa aitama. Meie ei taha meesfelfilistest maha jääda. Kuulutame oma ajakirja „Naistööliste ja talunaisterahwa“ tellimiste peale wälja sotsialistilise wõistluse asunduste, linnades olevate ajutuste, wabrikute ja koolide wahel. Iga aktiivne naisfelfiline täitku oma ülesanne. Iga üks meist muretsegu talle wiis tellijat ja kutsugu ka teisi felfilisi järgnema.

Peale selle korraldame asundustes pidusid ja tellime pidust saadud summade eest neile meie ajakirja, kes ise seda raha puudusel ei jõua teha. Riisuguseid felfilisi on aga külas weel palju, näit.: karjaskäiad plikakesed, teenijad tüdrukud ja kehwi-kud, kes heameellega meie ajakirja tahaksid lugeda, kuid neil ei ole raha tema tellimiseks. Selles kõiges peawad meile külas olevad aktiivsed naisfelfilised kaasa aitama. Geftikätt küla kooliõpetajad, lugemistoja juhatajad, naisdelegaadid ja terve küla aktiiv. Siis suudame oma ajakirja majanduslist seisukorda parandada ja teda wastawale kõrgusele tõsta.

Kõik ajawitmata tööle! Näitame, et meie oma ajakirjaga põrmugi teistest lehtedest maha ei jää!

Toimetus

Oktobrirevolutsiooni 12. aastapäev

12 aastat tagasi kukutas töörahvas ühel kuuendikul maakera osal mõisnikkude ja kapitalistide valitsuse ja pani maksma proletariaadi diktatuuri. 12 aastat töörahva võimu on olnud täis ägedat võitlust klassiga, kes tahab tagasi võimu juure pääseda, et uuesti oma kurnamiskorda maksma panna. Kuid waenlane, keda toetasid terve maailma imperialistid, löödi werise peaga tagasi.

Nüüd tuli töörahwal üles ehitama hakata lagunenenud majandust. Ja ta asus täie jõuga tööle, et seda niisugusele arendada, nagu kapitalistlikel maadel, ning püüda neist isegi ette jõuda. Sest sotsialismi saab ehitada ainult kõrge tehnika alusel linnas ja maal. Meie põllumajandusline maa on vaja muuta tööstuse maaksa.

12. oktoobrirevolutsiooni aastapäevaks võib Nõuk. Liidu töörahvas terve ilma kurnatawatele kihtidele näidata, mida on võimalik korda saata tööstuses ja põllumajanduses proletariaadi diktatuuri maksimisel.

Rahwamajanduse wiie aasta plaan, mille nurjaminekut kuulutasid wihase fusinaga mitte ainult meie waenlased wälismaail, waid mille sisse ei uskunud ka parempoolsed kõhklejad, on täidetud esimesel aastal üle saja protsendi! Tööstuse kasv oli ette nähtud 21,4 prots., tegelik juurekasw oli aga 23,5—24 prots. See annab võimaluse eestulewal aastal suuremaid ülesandeid läbi wiia, kui see wiie aasta plaanis ette nähtud oli. Wiie aasta plaani võime täita 4—4½ aastaga. Niisugust tööstuse kasvut nagu meil, ei ole kusagil kapitalistlikel maal.

Põllumajandus oli meil siamaani rohkem maha jäänud kui kusagil kapitalistlikel maal. Proletariaadi diktatuur häwitab eraomanduse õiguse maa peale, mis põllumajanduse arenemist kõrge tehnika alusel takistas. Nüüd oleme astunud ajajärku, kus põllumajandus läheb tööstuse teele ja rajab end tööstuse alusele.

Siamaani on kollektiiviseeritud 1072 tuhat talumajapidamist ja 4747 tuh. hektarit maad. 25 raiooni on täiesti kollektiiviseeritud. Peale kollektiivide on meil olemas juba suured „wiljawabrikud“, mille loomine kiirel sammul edasi areneb. Suurmajapidamine „Gigani“ üffi andis sel aastal 3 miljoni puhastkafu.

Need saawutused näitawad, mis võib korda saata tööliste klass, keda juhivad kommunistlikud parteid.

Imperialistid walmistawad rööw sõda Nõuk. Liidu vastu, kulak ja nepman wõitlewad õfekohe meie vastu wõi poewad meie afutustesse. Nende vastu wõitleb tööliste klass ühes keh-wiku ja keshnikuga halastamatalt ja kangelaslikult. Ta roogib raudse luuaga wälja kõik äraandjad, kõhklejad ja walmab hoolega oma isamaa julgeoleku eest.

Suureks waenlaseks on meil ka kultuuriwaenus, mida wõitma peame, et osata neid suuri ülesandeid täita. Samuti peame kultuurijuse läbi wõtma ka endi töös. Selleks organiseerime sotsialistlikult wõitlust, õpime paremini töötama ju. Töörahwa lõpmata energia on wabanenud ja ta võib sellega tõesti imet teha.

Ka meie naistöölised ja talunaised ei ole enam niisugused, nagu olid nad 12 aasta eest. Siis olid nad alles wabanenud orjad, nüüd aga jõttia-

lisi eest wõitlejad. Uut oktoobri-revolutsiooni aastat algame weel suurema energiaga, weel suurema oskusega, et teostada Üleilmset Nõukogude Liitu.

Wilja kokkuostu-ülesanded ning töötawate talunaisterahwaste osawõtmine nende ülesannete lahendamisest

Mitte ükski kogu meie sotsialistline ehitustöö üleüldiselt wõetuna, waid ka kõik tema kõige pisemad erialad ja abinõud, mis sellele ehitustööle kaasa aitawad, nõuawad, et kõik tööliste klassi ja kogu töötawa rahwa liikmed nende peale hoolsat tähelepanu pööraks. Olgu see mees- või naistööline, olgu see töötaw talupoeg või talunaine — kõik peawad pühendama oma jõu meie sotsialistlike ehitustöö küsimuste edurikka lahendamise ning kõigi ülesannete elustamise peale, mis sellega on seotud.

Üheks sotsialistlike ehitustöö edurikka lahendamise aluseks on ka wilja kokkuostmise kiire ja täpiline läbiwiimine, sest sellega on seotud tööstusraioonide ja üldse linnade toitlusküsimus, kerge-tööstuse tooresainetega warustamine (eriti tehniliste kultuuride näol jne), ekspordi küsimused ja weel muudki asjaolud, mis meie sotsialistlikes ehitus-

töös wäga ja wäga suure tähtsusega osa mängiwad.

Sellepärast ei wõi ühegi küla ega asunduse töötawa pere liige selle suure ülesande lahendamisest kõrwal seista. Ja selles töös on ka töötawatel talunaisterahwastel wäga tähtis osa täita.

Eriti peawad meie asunduste talunaisterahwastest delegaatide koosolekud wilja kokkuostmises töös kõige suuremat kaasabi üles näitama. Sel alal tuleb organiseerida wõistlusi mitmesuguste eesti asunduste talunaisterahwaste koosolekute näol. Ühtlasi on waja need küsimused ka asunduste talunaisterahwastest delegaatide koosolekute päewakorda wõtta ja nad seal praktiliselt iga asunduse tingimustele wastawalt läbi töötada.

Nende küsimuste selgitamise eesmärgil, mis seotud wilja kokkuostmise hoogtööga, on waja korraldada mitte

üks naisseltsiliste aktiivi koosolekuid, waid igas asunduses tuleks läbi wiia ka laialised töötawate talunaiste koosolekud, et ülewaltähendatud ülesandeid edurikkalt lahendada.

Samuti tuleb töötawate talunaiste esitaja wälja eraldada wilja kokkuostmise läbiwiimise kaasaaitamise komisjoni, mis igasse asundusesse peawad moodustatama. Seda tehakse selleks, et sel teel kindlat sidet luua asunduste töötawate talunaiste wahel selle nii wäga tähtsa ülesande läbiwiimiseks, nagu on seda wilja kokkuostmise hoogtöö.

Nii siis, seltsilised talunaisterahwad asundustes peawad kõik wilja kokku-

ostuhoogtööst aktiivselt osa wõtma tõmmatud saama, sest sellest oleneb paljugi meie sotsialistilise ehitustöö arendamise käik.

Seltsilised! Asuge kõik kui üks tööle, aeg ei luba kellegil, kes töörahwa pe-rest pärit ning kellele kallis on töötawa rahwa tulewik, wilwitada ega kõrwal seista.

Oma töösaawutusi selles sihis ja wäljakutseid teiste asunduste delegaate koosolekutele wõistlemiseks, saatke oma häälekandjatele „Naistööline ja talunaisterahwas“, „Edasi“, „Säde“ jne awaldamiseks.

Eesti sektsioonide keskbüroo juures töötaw Naistetöö sidekomisjon

Ilukirjandus

PUNANE NIIDIKE

L. BRUTUS. — Tõlkinud IDA MÄNNIK

(Järg)

VI.

— Arst, andke mulle ainult unerohuga!

— Hea küll! Praegu annan, aga seni kannatage!

— Arst!

— Pikutage wagusalt ja ärge närweerige. On teil lapsi olnud? Ei ole? No, mis siis, kannatage weel weidi. Kus mees töötab?

— Mees? Oi! Walus!

— See kõik möödub. Te olete ju nii noor.

— Kui wana te olete?

— Kakskümmend!... Walus! Unerohu-u-u!...

— Praegu, praegu! Õde, kruus! No wot, saime ilma unerohutagi läbi!

— Kõik?

— Aga teie veel kisendasite. Muidugi kõik!

Käed wärisewad, hüplewad, pisarad woolawad ise.

— Kas nii walus siis, mu tuwikene?

— Ei, kuid ma ei tea, närwid läksid pingule, kartsin wäga.

* * *

Jälle pimedus, jälle külmad walged seinad, sāngi juures üleni walgetes riiefes seisab öde.

— Lamage seljal, ärge keerake, muidu wõite enesele haiget teha.

— Küll tema, Raaja, juba lamab.

— Aga kus minu naabrid on?

— Lõikusel.

Rinnus tuksub rõõmsalt süda: elus, elus. Pilwena tumestab rõõmu kartus:

— Ainult ennast mitte kogemata wigestada!

Aga laps, seda wõib saada veel!

Nõrkus kõiges kehas, wilguwad mõtted:

— Kuidas on lugu naabritega? Ei tea, kas Dimitri tuleb? Kus on ta praegu?

Segawad, katkenditena ilmuwad mälestused, kuidas haigemaja uksele seisis noor tüdruk. Samuti kartis, nagu minagi.

Uinus, nägi unes trammi. Punased ja kollased tuled. Pimedad tänawad. Ja äkitselt nagu kusagilt ujus heledasti walgustatud tramm, kollased pingid, nendel istub lõbus, lõbus Raaja... Sisse astus Dimitri, kohwer käes.

— Kuhu sa lähed, Dimitri?

Waikib. Ainult silmad on kurwad, wõõrad. Öudsust, külmust tundub temast. Dimitri silmad hirmutawad: wõõrad, külmad...

— Lapse järele, — wiskab külmalt. Öudne...

— Last ei ole ju, aborti tegin.

Dimitri wahib tühjade, wõõraste silmadega ja aeglaselt, raskete, külmade tilkadena langewad sõnad nagu sügisene wihm palitu krae wahaile:

— Ma lähen lapse järele, ma kaotasin ta. Ma ootan teda. Saa aru, Raaja. Last, ilma temata on mul raske, Raaja, kus ta on? Kus, kus?...

Dimitri kisendab metsiku häälega. Kisa tõttu ärkab Raaja. Haigetoas on walge. Põleb tuli.

Punapealine paberrossimüüja kisendab öudselt:

— Oi! Oi! Oi! — kõrgel toonil.

— Mis temaga on? — sosistawad Raaja kahwatanud huuled.

— Walud kõhus.

— Tasa, kodanikud, kas te ei näe, et haigel on halb.

Kolm naisterahwast jäid waikseks, tõmbasid kokku, kuid haigetoas walitseb kisa...

— Mis on temaga juhtunud?

Küsimus tarretas huultel, silmades, argseis käte liigutusi. Ja kui kisa waikis, wilksatas warjuna kahtlus:

— Kas ehk suri?...

Warsti jäi punapealise ase tühjaks.

— Wiidi wist jälle lõikusele. Waat kus on piin!

Kuulatas, kas ehk on eneselgi kõhus walu? Ei! Ja rõõmus, egoistiline tunne liikus südames.

Päiksekiired julgustasid, kutsusid elule, ja elu polnud Raajale kunagi nii armas kui praegu. Ta jääb elama, jääb elama! Abort on tehtud. Mis sellest, et walus oli, kõik on ju mööda.

Ärkasid naabrid.

— Kas naaber sureb? — küsis unise häälega pikk, kõhn naisterahwas.

— Mis te räägite? — wastas ehmunult Raaja.

— Mis siis, seda juhtub tihti.

Tõmmuwereline noor tüdruk kahwatas, aga Raaja mõtles õnnelikult. Tahtis ütelda:

— Ma ei hakka ju enam aborti tegema, — ja waatas noore tüdruku peale, sulges huuled — isegi sõrme pani huultele nagu pitsati.

— Tema ei wõi ju ilma abordita.

Tuli öde. Karm, tõsine.

— Teie järele küsiti, — ütles ta Raajale, kraadiklaasi andes, — mees wist.

— Kallis Dimitri! Hoolitseb minu eest, armastab! — Tuli meele unenägu. — Ta igatseb, sellepärast nägingi.

— See oli mees. Ütlesite temale, et kõik on hästi.

— No, muidugi ütlesin! . . .

— Aga kuidas see punapealine . . .
— ja sõnad surid huultele, ei saanud kujuneda sõnaks — sureb?

Õde tegi nagu ei kuuleks ja läks wälja, ainult uneta öödest ärakurnatud näo üle libises nagu wari.

Kuid kui tuli koristaja Parasha tee-weega, tulid haigetuppa ka uudised.

— Teie naaber suri, — jutustas ta osawõtmatult, — suri ära.

— Kas tõesti?

— Jah, kallike, tüdinesime õega juba ära. Kihwtitus, ei tea, kas süda wõi mis tal wälja ei kannatanud. Õde torkis teist kõik see aeg nõeltega. Midagi ei aidanud.

— Kui hirmus, — sosistas Raaja rusutud häälega.

— Mis hirmus? Hea seegi, et ise elus oled. Igaühel oma saatus. Kusagile ei lähe tast; näed, see oli meil juba wist neljandat kord, kõik läks ilusti, aga nüüd oli midagi — ja walmis.

Haigetoas waigiti.

— Jooge teewett, mis nüüd kurwastate, ärge muretsege — küll nüüd juba elusse jääte.

— Waadake, missugune päike, — muutis juttu Parasha ja naeris silmipilgutates, — nüüd oodake ainult mehi. Tulewad warsti.

Esimesena tuli Dimitri. Otsajäänud näost, silmadest, argtusest hääles sai Raaja aru, et kartis tema pärast, muretsetes. Ja sellepärast tundus weel lähemana, weel kallimana.

VII.

— Kodanikkud, wõtke piletid! — Nii lõbusalt heliseb Raaja hää, et teda wanad ja naeratawad noored imestawate silmaga saadawad.

Raajal on lõbus kõiki näha, miski asi ei wihasta teda, ei rügmimine wagunis, ei joodik, kes wagunist wälja ei taha minna, ega naabriga koha pärast tülitseja daam.

— Makske!

Ja naer wäriseb silmis, peidab ripsmetesse, tungib wälja, heliseb hääles,

— Jälle töö! — Tihti tõuseb rind, kärmesti walgub hõbe ja wask kätes.

— 25. Oktoobri prospekt, — sõnab Raaja, kuid süda tuksub, tuksub:

— Elus. Kõik kannatasin ära, ilma halbade tagajärgedeta, töötan uuesti!

Kodus ootas rõõm. Nagu punane niidike jookseb Raaja elus. Jooksis lõbusana, rõõmsana tупpa. Laua ääres istub Dimitri. Laual teewesi. Dimitri wõttis kätest, tõmbas rinnale.

— Raika! Tehas awati jälle, wõeti wastu! Aitäh, et wälja aitasid, töötasid, nüüd, kahekesi tööle hakates, wõib ka last sünnitada.

Raaja, punastates rõõmsalt, peitis silmad ripsmete warju, kuid silmad tantsiwad, ning ta ei warja seda Dimitri eest.

* * *

Kuus kuud töötab Dimitri tehases, kuus kuud sõidab Raaja konduktorina. Unustatud on haigemaja, unustatud abort.

Õhtuti, ehk kui mõlemil waba aega on, lähewad nad kinosse, teatri. Kodus loewad ajalehti. Mugaw, kodune on wälke toakene. Tuleb Raaja töölt, puhkab, käib koosolekul ehk klubis. Klubi on raamatud, ringid, igasugused mängud.

Ja Raaja on rõõmus, et last ei ole. Oleks sidunud praegu. Noorus aga ei ole igaweseks antud. Aega on weel. Tal ainult 21 aastat. Magab temas ema, ei ärka. Dimitri ka ei tuleta last meele. Ning punane niidike põimub nii tasaselt Raaja elusse, lõbus niidike, ei katke.

Raaja paranes, läks kenamaks. Meesterahwad panewad tähele, ütlewad tihti labaseid meelitusi, kuid mis on nad Raaja meelest? Dimitri armastab, ja teiste peale wõib sülitada.

Ainult mõnikord Dimitri silmad nagu kustuwad, enne heledad, särawad nagu söed — nagu weega üle walatud. Küsib:

— Mis sinuga juhtunud, Mitja?

— Wist wäsinud, Raajake!

Ja, muidugi, wäsinud? Tehase töö on, teadagi, raske. Isegi tema, Raaja, wäsis trammis, wahest ei saa kuidagi

käsa üles tõsta, kuid tehase töö on palju rängem.

VIII.

Hääl löikas nagu terasene:

— Ei millegi hinna eest!

Ja silmad nii tigidad, nagu ei räägikski armsa naisega. Müts pähe, ilma palituta, ilma paberossideta läks, kuid ei astunud, waid weeres trepist alla. Lõi ukse kinni.

— Ah nii! Nüüd hakkab uksega paugutama. Ennem oli palju õrnem, teadis et oli ilma tööta, nüüd hakkab wõimu wõtma... Ükskõik, sinu moodi ma ei hakka olema. Ütlesin: teen, ja teengi!

Waatas kella:

— Aeg on joosta. Olgu!

Astus peeglile. Seal wahtis wastu kena näokene, walkjate juuste raamis, särawad sinised silmad.

Läks pargani mitte käies waid nagu lennates. Lendlesid katkenedes ka mõtted:

— Abort ei olegi nii raske asi. Tean juba, ei ole esimest korda. Aga kui laps on, siis tähendab see, et ei saa klubisse, ei koosolekule ega kusagile. Kas mehed käiwad meil wähe, näed, igalpool, aga naine istugu lapsega kodus. Oige mul weel waja! Olen ainult 22-aastane. Jõuan weel! Praegu töötame küll mõlemad, wõib olla ei anta luba. Kuid arstile wõib ju 25 rubla maksta. Ega seda iga kuu ette ei tule! Aga sünnitada, siis ei kulu mitte ainult 25 rubla. Dimitri saab aru ja on nõus. Ega ma siis igawesti ilma lasteta ei jää. Ma armastan neid isegi nii wäga... Ja mõtted ujuwad ja wõitlewad.

— Laps oleks tema sarnane olnud. Samasuguste mustade silmadega... Aga sünnitus... Räägitakse, et waewlewad päewade wiisi... Paar päewa — ehk 15 minutit!... Ja ka sünnitamise ajal wõib surra, aga pärast imeta, istu kodus, kuna weel waba tahad olla, lulli lüüa, kahte korda noorust ju ei ole. Kui halwasti meil naiskonduktorid end riietuwad, ruttawad alati koju, neil on igasugused mured, ja ka mehed weel räägiwad, et möllawad kõrwal. Meie

aga, kuhu ial läheme, alati ühes. Räägin ilusti Mitjale, küll ta aru saab, et ma ei põlga lapsi, ainult ei taha end weel siduda.

* * *

— Mitja!

— Raajakene! Anna andeks mulle, et nii toorelt, järsku sind waikima sundisin, kuid saa aru, ma ei ole kuidagi nõus sinu teise abordiga. Ma armastan ju sind ja ei wõi lubada, et sa ennast wigastama lähed.

— Mingisugust waewa, ainult 15 minutit ja kodu!

— Aga kas mäletad punapealist?

— Mis siis, aga kas sünnitamisel wähe ära surewad?

— Lõpuks, ma tahan ju last. Kas mul ei ole selle peale mingisugust õigust wõi?

— Ma ei räägi ju seda, et ma kunagi ei hakka sünnitama. Kuid saa aru, Mitja, ma olen ju weel nii noor, tahan elada.

— Raaja, lapsed ju ei sega, nad on elu täius, wahetus meile.

— No, ma sünnitan sulle weel kas wõi kümme sarnast wahetust. Mitja, sa ei armasta mind ja sellepärast ei olegi nõus.

— Mida weel!

Raaja on nii lähedal. Wahib otse silmadesse, sinised silmad puuriwad sügiwale hingesse, paitawad käed...

— Mitja, ma tahan elada weel natukene aega wabalt, ainult sinuga, sinule. Waata kui hea meil on, keegi ei sega, ei seo käsist...

— Ah, Raaja!

— Ole nõus, Mitja, ma luban sulle — see on wiimane kord. Enam ei wõi selle üle juttugi olla. Ja kui weel juhtub, siis olgu laps.

— Aga kui enam ei juhtugi?

— Kuidas ei juhtu? Räägitakse, et peale aborti tuleb see ruttu.

IX.

Suured-suured sinised silmad särawad õudselts kahwatul näol. Tumedad ripsmed. Lamab külmana, ilusana.

Ja Dimitril on hirm: kui korraga sureb tema Raajake?

— Raajake, kallid! — ja soendab Raaja külmi käsi pisaratega.

Öösel veel raskem, kus kõik näib veel hirksamana. Igasugune kröbin muutub mürinaks, wäristus — hädaohuks, kurbtus — mureks.

Pikad on uneta ööd. Pikaliselt weniwad unised öösised tunnid, nagu wäsinud päewasest kihutusest.

Raaja hoigas, pöörles rahutult. Dimitri tõusis üles, hoidis ta käsa.

— Mis sina, Mitja?

— Oh, Raika! — Ja sõnades walu, etteheide.

Homniku tehasesse. Ja sealgi mõtles ainult Raajast. Kuid Raaja ei tõusnud. Wabastus töölt. Arst. Rohud.

Kuid tänawal on elu. Tänaval on hele päikene, lumehanged ja lõbusalt krudiseb lumi. Ja nagu tahaks matta Dimitri kurbtust ja segadust, sajab lund laiade räitsakatena, hang kaswab hange järele.

Öösel näiwad hanged Dimitrile surnulinadena. Tuul hulub korstnas, nagu matakas Raajat.

Dimitri püüab kihutada kaugele need tumedad mõtted, kuid nad roomawad jällegi hingesse, ajawad une, mis oleks wõimalik olnud Raaja magamise ajal.

Raaja lamab walgena, külmana. Tuul hulub üle maja ja korstnas: HUU-UU-UU-U!

Raaja ohkas, sirutas enese. Dimitri jooksis ta juure. Külmad silmad wawatawad liikumatult, nagu lumi oleks täitnud tuba, nagu oleks kõik aknad awanenud, nagu oleks läbi katuse lumi sadanud. Kas sellest on Raaja külmaks läinud?

— Mis tegid sa Raaja?

Püüab külmi käsa, suudleb neid ja näib nagu soeneks nad ta suudlustest. Kuid kui lasend lahti, langewad wedelalt, on jääsed, waiksed.

— Raaja! Raajake!

— Mis on, Mitja?

— Ah, ma magasin, Raajakene. Mis pärast sa üles tõusid?

— Sa kisendasid nii kõwasti „Raaja!“ Ma arwasin, et sul on halb.

— Jää magama, Raajakene! Jää magama! See oli wiirastus unes. Raajakene, kallid! Sa oled elus?

X.

— Raajakene, läheme täna teatrisse?

— Mine, Mitja, üksi; ma pole nagu terve.

Puna tõusis palge, silmad särawad tuliste sütena.

— Kas jälle ehk?

— Ei, Mitja, walu seljas pole veel ära jäänud. Mine, mine üksi, kuid ära wäga hiljaks jää.

— Aga sina?

— Ma olen pikali. Mine!

(Järgneb)

O K T O O B E R

Juba jälle punalippe sära
loidab üle kogu meie maa.

Juba jälle töowäe rõõmus kära
kostab kõrwu wõiduhõiskena.

Saabund päew, mil wõitluslipu tõstis
inimkonnast, kellel tulewik;
päew, mil endal wabaduse wõitis,
ilmakerast terve kuuendik.

Ah, oktoober, suurim wõidupüha,
töölisrindes helgib wabadus.

Me, oktoober, kuulnud wõlmast müha,
uude ellu awanewat ust.

Me oktoober loonud elu uue,
wäärand õudse pimeduse öö.
Olgu nüüd siis meie ülem püue
kollektiivsus, intensiivne töö.

E. L.

Arsti mestlused

Walgewooluse põhjustest ja rawitsemisest

(Lõpp)

Peaaegu 80 prots. naistest, kes kannatawad naistehaiguste all, on haiged just tripperi tagajärjel, ja sellepärast tuleb wastata küsimusele, kuidas end walgewooluse eest hoida, järgmiselt:

Kõigepealt hoia end tripperi eest!

Juhuslikud sugulised läbikäimised on naiste haigeksjäämise peaaallikateks, kuid mitte vähem kardetaw allikas peitub meie elu-olus.

Selle haiguse puhul käib meesterahwas tihti iganenud wale waate järele:

— Ei waluta, ega pakita, misjaoks arsti juure minna?

Arstitakse ainult kõige ägedamal haiguse ajal, aga kui haigus läheb (6 nädala pärast) krooniliseks ja ei sünnita iseäralist walu, jätab haige rawitsemise ja elab ilma wastutust tundmata rahulikult suguelu, andes haigust edasi.

Pealegi waatawad paljud meesterahwad tripperi kui „tühise“ haiguse peale. Tuleb ette ka sarnaseid rumalaid arwamisi, et meesterahwas peab tingimata tripperi läbi pödema.

Sellepärast ei wõi kindel olla, et meesterahwas teadlikult suguelule suhtub, ja naisterahwas peab ise enda terwise eest hoolitsema. Siin langeb peawastutus just wanemate peale. Wanemad peawad oma tüdarta suguelu hädaohtude ja tagajärgedega tutwustama.

Terwe rea naistehaiguste ärahoidmiseks, mis walgewoolusega seotud, peab tüdarlaps, kes abielusse astub, suguelu terwishoiuga tuttaw olema, ja wanemate kohus on selle eest hoolitseda, et nende tüdarta selles asjas teadlik oleks.

Mõnikord pööravad noored naisterahwad arsti poole küsimusega, kuidas elada suguelu, ja jutustawad endi suguelust

elust niisuguseid asju, mis kultuurisel inimesel wõimatud paistawad olewat.

Meid huwitab siin ebaloomuliku suguelu tagajärg — walgewoolus. Tihti ilmub see woolus liig sageda suguelu tagajärjel (iga päew ja isegi mitu korda), ilma et naise suguelunditesse pisielukaid satuks.

Et pisielukad suguelunditesse karwaseilt pinnalt ja ka pärasoolika awausest wõiwad sattuda, peab naisterahwas iga päew suguosasid sooja wee ja seebiga pesema. Pritsimist wõib teha ainult arsti ettekirjutusel, ja seda ei wõi toimetada „puhtuse“ otstarbel, sest et pritsimine „puhtuse otstarbel“ wõib ilma arsti näpunäiteta wooluse esile kutsuda.

Ei tule peatuda naisterahwa suguelundite haiguste juures peale abordi, raskete sünnituste jne tagajärjel, mis walgewooluse esile kutsuwad. Niisugused woolused wõiwad ära jääda ainult arsti walwuse all rawitsemise tagajärjel.

Sünnitamisel tekkinud kärstused, mis õigel ajal pole ära arstitud, jätawad suguelundi awause lahti ja pisielukad wõiwad wabalt sisse sattuda ja walgewooluse esile kutsuda, iseäranis neil naistel, kes tolmuses tööstuses töötawad. Siin ei aita rawitsemine pritsiga.

Selle ärahoidmiseks peab kandma kinniseid pükse, kuid peasi, tuleb operatsioon (löikus) teha. See operatsioon pole raske ega kardetaw, kuid tema päästab naisterahwa õige tihti sünnituste ajal tekkinud kärstustest, walgewoolusest ja kestwatest kuupuhastustest.

Raske füüsiline (kehaline) töö kutsub sagedasti esile suguelundite allalaskumise, millele järgneb woolus. Et hoiduda niisugusest haigusest, peawad naisterahwad, kellel niisugune raske töö, kõhu

kinni siduma wõi bandaashi (kõhusidet) kandma.

Kui abielu ja suguelu terwishoiul on nii suur tähtsus naisterahwa elus, kes elab suguelu, siis tütarlapse elus on sama tähtsus kaswatuse elu-olulistel tingimustel.

Paigalsew eluwiis on tütarlapse terwisele kahjulik. Enamail juhtumistel kaob söögliisu, areneb werewaesus, millele kaasa aitab

kõhukinnisus —, ja kui kõigi selle tulemus — ilmub walgewoolus.

Wälja umbsetest, pimedatest tubadest päikese ja õhu kätte! Rohkem liikumist — ja tütarlaps on tugew ja terwe!

Walgewooluse ilmunisel tuleb pöörata kohe arsti poole, sest et ainult siis, kui haiguse põhjus, mis wooluse tekitab, on selgeks tehtud, võib teda ära arstida.

P. Elmanowitsch

Sõnumid linnast ja maalt

Naistööliste oluford walges Gestis

„Uues Edafis“ (ilmus Tallinnas) kirjutab keegi „Tõõori“: „Doores ümberkäimine Minkowi lauawabrikus.

Seal töötawad enamjagu naised, peremees sunnib neid wahetpidamata ja kiirelt ülejõukäiwat tööd tegema. Sealjuures on päewapalk wäga odaw. Keegi naistööline oli töö juures arusaamatuse pärast wähe „eksiitud“ (sest peremees annab käskusi wiletsas eesti keeles). See „eksiitus“ tegi peremehe nii wihajeks, et ta rusikatega wehtides ja rumala sõimuga naistööliste kallale tormas ja talle mitu head hoopit andis ja weel lahii lasta ähwardas.

Samuti on ka teenijate oluford maal äärmiselt raske. Hallparunid paltawad tööle nõrgaaruga mustatöölisti ja naiste-

rahwaid, keda nad ilma armuta eksploateeriwad, neile wahest mõne paki odawaid paberosse ja sitfirätiku meeleheats kintides. Oli juhtumine kus ühele naistöölistele suwel raske töö ajal 10 krooni kuus (s.o. meie raha järele 5 rbl.) makseti. Rewade ja sügise kuude eest aga 5 krooni (see on 2 rbl. 50 kop. meie raha järele). Sealjuures ei töötanud ta mitte 8 tundi, waid 12 ja weel enam tundi päewas. Klassiteadlikke töölisti hallparunid üldse teenima ei wõta, sest need nõuawad hommiku- ja lõuna-puhkust ning ka kindlat palka. Kuid kõige nende raskuste peale waatame wõitleb Eesti naistööline ja taluteenija wõitl oma parema tulewiku eest.

Seltsiline

Wolodarski nim. õmbluswabrikus

(Leningradis)

töötab üle nelja tuhande tööliste, kelle hulgas umbes 40 eestlast on. Seal on töö nii siise seatud, et iga tööline teeb ainult teatud wäikese osa. Sellega saawutatakse häid tagajärgi, sest töö tegemine sünnib wäga kiiresti. Samuti on seal kwalifitseerimata töölistel kerge tööd ära õppida ja kwalifitseeritud töölistega ühewõrdselt töötada. Meil aladel, kus see wõimalik on, on läbi wiidud igasugused tehnilised täiendused. Töö on wõimalikult mehhaniseeritud.

Ühtlasi kaswab tööliste keskel ka nõue hariduse järele. Seda võib näha ringidest, kust nii eestlased kui ka wenelased elawalt osa wõtawad. Gestlastel on olemas 2 ringi. Läänud aastal oli ainult üks — jookswa poliitika ring, kuna tänawu aasta juba kolm ringi töötawad. See näitab, et haridusline tasapind eestlaste keskel tõuseb. Ka ühiskondlistest tööddest wõtawad eestlased aktiivselt osa, mis näitab, et nad oma hariduslise tasapinna tõstmise teel esimeses reas sammuwad.

Tööline

Sm. W. Kingisjepa nim. Haridusmajast

Meil töötab Haridusmaja juures drushina-ring (II astme sanitaar-ring), mis on üks eeskujulikumatest ringidest, kust naiseltfilised suure hoole ja agarusega osa võtavad, et oma riiki kaitsma õppida ja meeseltfilistel sõjahädaohu korral abits olla. See ring töötab aasta läbi, ka suvetaudel, kui teistel ringidel puhkeae on. Suvel õppisid naiseltfilised hoolega praktilist õppust laagris ja mujal. Talvetaudel õpivad nad jälle ringis ja haigemajas praktiliselt käies peasjalikult sidumist ja hawatutele efmese abi andmist. Suurem osa ringi liigetest käis läinud aastal haige-

majas kahe nädalisel praktikaõppusel, mis väga häid tagajärgi andis teadmiste laiendamise mõttes. Ringil on korralik distsipliin. Kuid raskusi teeb see, et palju naiseltfilisi wabrikutes waketustena töötavad ja sellepärast sunnitud on waketewahel ringist ära jääma. Siamaani töötas ring puht sanitaarteadmiste alal, kuid käesolewal aastal võtab ring ka poliitweskuse oma programmi, et sanitaar-asjandust meie praeguste poliitiliste küsimustega siduda, mis väga tarwilik on. Külas peakisid ka talunaisterahwad sanitaar-ringides tööle asuma.

Ringillige

Nii see põrmugi ei lähe!

(Käabise asundusest, Krasnogwardetski raioon, Leningradi obl.)

Meil ei wõta naised mingisugusest ühiskondlisest tööst osa. Kõik naiste ringid, mis siamaani on organiseeritud, on wälja surunud. Kõik naised on oma majapidamise küljes finni. Neid huwitab peasjalikult see, kuidas oma majapidamist teenijate abil „haljale otsale“ upitada. 1928. a. organiseeriti meil poliitharidusline ring, kuid see suri kuu aja pärast wälja. 1929. a. organiseeriti põllumajanduse ring, kus agronoom juhatusst käis andmas, kuid see suri ka paari nädala pärast wälja, sest naised ei tulnud totku, põhjendades, et

neil pole aega. Kuid kui kirikus jutlust peetakse, siis on kõigil aega küllalt ja tihutawad sinna.

Suvel on siin puhkusel tööllistefakulteedi õpilased, kuid need ei liiguta sõrmegi, et naiste tööle abits olla ja neid organiseerida.

Üldiselt paistab nii, et Käabise elanikud on kõigis asjus teistest maha jäänud. Praegu ei töötata ühtegi ringi. Teg nõuab aga, et ka meie, talunaised, endid aren-dama peame, et ühiskonnale uue elu ehitamisel kaasa aidata.

S. L.

Naisterahwad ühiskondlise tööle

(Beschkowo asund., Luuga ringk.)

Beschkowo asunduses on suur hulk naisterahwaid, kuid ühiskondlisest tööst wõtavad nad wähe osa, wälja arwatud ainult mõned üksikud. Suurem jagu on weel usu mõju all, mis nende poliitilist areenmist takistab. Nime järgi on ka naistering olemas, kuid mingisugust elumärki ta enesest ei awalda.

Asundusest on walitud ka naisdelegaadid, kuid kahjuks ei tee nad naiste hulgas mingisugust tööd.

Tulewikus tuleb külanõukogul ja punasel nurgal suurt rõhku panna naisterah-

waste organiseerimise peale, neid usu kütetetest lahti kiskudes ja poliitiliseltsil ümber kaswatades. Teisets tuleb talwets kindel alus panna naisteringile ja naisi teistest ringidest osa wõtma tõmmata. Kolmandaks tuleb noorte-ühingu rakusesel teenijaid tüdurukuid ja kehwikuid noorte-ühingusse tõmmata ja, lõpuks, punase nurga juhatusel tähelepanu selle peale pöörata, et tulewastets naisdelegaatideks saats walitud aktiwses naiseltfilised, kes suutelised on naiste hulgas tööd tegema.

„Saturn“

Ka usukamitsjast waja wabaneda

(Swetloe-Osero asund., Sõsrani ringk.)

Kaks aastat tagasi hakkas noorte rafuke naiste seas wähehaawal tööle. Ta wiis läbi naistepäewa, organiseeris Osoawiohimi- ja Mopri ringi, kust tõmbas naifi osa wõtma. Ta pani toime näidendeid ja isetegewuse-õhtuid, laotas naiste seas kirjandust laiali jne. Mõõdunud aasta märtsikuul tahtsime delegaatide gruppi walida, mis aga ei õnnistanud, sest puudus wastaw organisaator. Naisterahwad

wõtawad kaunis hästi revolutsioonilistest pühadest osa. Kuid vaatamata sellele, et meil minewal aastal kirjuti litwidereiti, leidub õige palju naifi, kes usukamitsjatest lahti pole saanud.

Et meie töö edukamalt läheks, oleks soowitam, et meile mõni feltfiline parteikoolist praktilise saadetak, kes oleks warustatud wastawate näpunäidetega ja tööd õigele alusele aitaks seada. Juuli Taal

Estonia naisteringi tegewusest

(Ulbhaafias)

Meil organiseeriti naistering juba 1925. a., kuhu delegaatideks peaaesjalikult jõukamad naised waliti. Kuid ringi „tööks“ oli sel korral ainult tühjade juttude arutamine, mille tagajärjeks oli see, et omawahel tülli mindi ja uued walimised tuli läbi wiita. Kuid ümberwalimistel tükkisid jällegi jõukad etteotsa. Delegaatidid oli 14 inimest, kuid töö ei edenenuk ka nüüd: loenguid peeti wäga harwa, aga pidusid neid tihemini, et ringi nime alal hoida ja näidata, nagu oleks nad aktiivsed. Kuid selle tagajärjel tekki neil teiste jõukate naistega teraw wahelord, kes samuti eesotsjas tahtsid olla, ja ring oli sunnitud täielikult laiali minema. Nastase uinaku järele ärkas ta 1928. a. ja hakkas täie jõuga tööle. Et

aga wähe liikmeid kokku tuli, siis waliti ainult 7 delegaati: 2 noorteühingu liiget, 2 töölist ja 3 kehwmata talunaiist.

Ringi hakkas juhatama noorte rafuke. Loenguid peeti kaks korda nädalas, koosolekutel arutati praktilisi küsimusi, millest suurem jagu ka ellu wiidi, nagu waeje perekonna aitamine, ekstursioonid ja 8. märtsi pühitsemine. Läbiwiimata jäid sõögikursused ja lasteata siseseadmine, milleks puudus wastaw inimene. Selles pöörati ka Leningradi poole, kuid mingit wastust ei saadud. Ulbse on meil juhataste saamisega asi halb, sest meil ei ole kohalikku kooliõpetajat ega ka lugemistoja juhatajat, kellelt ühes kui teises asjas nõu wõiks küsida. Knuudid

Laste kasmatus

Lasteaiad ehk lastenurgad talwel

Eesti asundustes on lasteplatsid juba mitu suwe töötanud. Kuid talwiste lastenurkade organiseerimisega ei ole weel katsetki tehtud, wälja arwatud ainult mõned kommuunad. Nüüd, mõõdaläinud suwel, näitasid Tikopesa ja teised asundused, et lasteplatsi organiseerimine omal jõul ei ole nii raske ja wõimata, kui seda warem arwati.

Talwiste lastenurga organiseerimine sünnib samades üldjoontes kui suwiste platside organiseerimine. Esimene samm

oleks, üldkoosolekul küsimus läbi arutada ja laste wanemate esitaja lastenurga nõukogusse walida. Sellesse nõukogusse kuuluwad weel arst, kooliõpetaja, agronoom ja parteirakukese, noorteühingu, pioneeride ja naisorganisatsiooni esitajad. Nõukogu hooleks jääb nüüd muu organisatsiooniline töö: rahasummade kogumine, ruumide muretsemine ja juhataja leidmine.

Kui on kindlaks tehtud, mitu korda päewas lapsed ühiselt söowad, wõib

Lastetuba Lenini nim. töökooli juures

umbes välja rehkendada, palju iga lapse ülewalpidamine päewas maksma läheb. Kui kooperatiivilt, piimaühisuselt, punaselt nurgalt ja pidude sissetulekust osa raha saab, siis jääks laste wanemate kanda wäike osa kuludest, kuna waesemad täitsa lastenurga ülewalpidamisele jääwad. Seda wõiks ka seal, kus see wõimalik, enesemaksustamise teel läbi wiia.

Siis oleks waja ruum leida. Kus punase nurga ehk koolimaja juures tuba ei leidu, peab talutooga leppima, mis walge, kuiw ja soe oleks.

Juhatajaks wõiks olla noorteühingu liige ehk naisdelegaat, kes suweplatsi tööl praktikantidel abiliseks oli ehk kes platsile sellele tööle välja eraldati. Kooliõpetaja käest wõib ta igasuguseid praktilisi näpunäiteid saada. Pioneeride ja wanemate laste abi on waja ära kasutada, seda kooliõpetajaga ehk pioneeride organisatsiooniga kokku kõlastades. Näituseks wõiksid wanemad lapsed kordamööda wäikestele westlusi korraldada, mis ka nendele endile wäga kasulik oleks.

Pedagoogiline töö seisaks peasjalikult puhtuse ja terwishoiu eest hoole-

kandmises, lapsi iseendid teenima õpetamises, lugemisega wähe tutwunemises, laulude, mängude õppimises ja üldise distsipliini alla paandumises. Igal pool peab laste huwiga rehkendama ja laste jõudu silmas pidama, laste tööd kiitma, kui wäike ta ka ei oleks. Ühesõnaga — nii tööd korraldama, et nad ise oma ja üksteise terwise eest hoolitseksid.

Sellest kaswaks lastele kollektiivsuse tunne ja nad saaksid aru, et igaüks neist on tarwilik osa ühiskonnast. Materjal, millega lapsed töötawad ja mängiwad, on alati lihtsad ja kättesaadawad. Peamaterjaliks on paber, pehme puu, liiw (kastis), wärwid, pliiatsid, kiwikesed, kuusekäbid jne. Nendega mängides ehk töötades õpib laps kasulikult töötama ja on rõõmus, et ta midagi teeb. Peajooneks tööplaanis peab olema kollektiivsete mängude ja laulude õppimine. Iga päew, kui ilm wähegi lubab, on tarwis wäike jalutuskäik teha, sest tihti hoitakse lapsi taludes liig soojades tubades pool paljalt, mille tagajärjel nad kergesti haigeks jääwad. Söömine peab alati ühel ja samal ajal olema. Mitu korda päewas süüa, see oleneb sellest, kui kaua lapsed iga päew lastenurgas

on. Kui nii korraldada, et nad hommikul kodus sööwad, siis oleks tingimata tarwis ühiselt lõunat ja õhtuoodet süüa, mille järele kodumine algab.

Kasu, mis lapsed ja laste wanemad sarnasest asutusest saawad, on käega katsutaw, ainult tarwis wiibimata selle ülesande täitmisele asuda. Eesti küla-

des, kus talud on külg-külje kõrwal, on see töö kergesti läbiwiidaw. Kus aga asundus on latalipillatud ehk „huutoritena“ on raskem lapsi sügawa lumega kaugelt tuua ja wiia. Kuid kollektiivselt lapsi kaswatada, on meile hädatarwilik asi.

M. Rank

Kodused juhatused

Mõned näpunäited toiduvalmistamiseks

Lambalihaft kaste

1 kg. pehmet lambaliha (labatükk), 1 sibul, 10 tera pipart, 2 supilusikatäit raswa, ½ ltr. keewa wett või lihaleent, 2 spl. jahu, soola, 2 spl. haput koort, (2—3 tomatit ehk ½ kl. tomatiputru).

Liha pühitakse kuuma wette kastetud rätiga ja taotakse lihawajaraga. Lõigatakse würsliteks ja tehakse pannil või pajapõhjas raswaga heal tuleb pruuniks, et mahl lihaft wälja ei woolaks. Kõiki lihastükke ei pruugi korraga pruuniks teha, waid 2—3 osas. Du lõit liha pruun, pannakse ta patta, pann uhetakse keewa weega või lihaleemega üle ja uhimise wesi kallatakse liha peale. Müüd lisatakse lihale maitseained: sibul, pipar, sool juure, ja lastakse tajafel tulel kaane all pehmeteks keeda. Siis klopitakse jahu sekka, lisatakse haput koort ja soowi järele paar peeneks lõigatud tomatit või tomatiputru juure. Keedetakse weel wähe aega ja antakse kartulitega lauale.

Pannkoogid kapsastega

Taignaks: 1 ltr. piima, 3—4 muna, 1½—2 kl. jahu, soola. Kapsaseguks: 1 pea kapsaid, 2 spl. wõid (raswa), soola, suhrut, 1 kortel aiawiljaleent. Praadimiseks raswa.

Munad klopitakse segi, lisatakse sool ja jahu ning wähehaawal, hästi segades, piim ning lastakse seista ½—1 tund.

Kapsaid kupatatakse mõni minut foolatud wees, nõristatakse, raiutakse peeneks, pruunistatakse pajas wõiga, lisatakse siis wähe keewa aiawiljaleent või wett ning lastakse kaane all pehmeteks haududa. Müüd praetakse õhufesed pannkoogid, pannakse ümar-gufile waagnale, ja kapsasegu iga koogi wahel. Antakse lauale kartulite ja marjasalatiga.

Neid pannkoole wõib ka kapsastega ühtewiisi vormi panna, lüõdud muna ja piima peale kallata ning küpsutada ahjus. Samal wiisil valmistatakse ka porgandeid pannkootidega.

Laste lehekülg

Siidi juhtumised linnas

Ainetel Selma Kirsch

Siidi oli 8-aastane. Ta elas oma wananemate juures, kellel peale tema weel neli last oli. Nad ei elanud wiletsasti ega ka jõulalt — kartulid ja leiba jätkus, aga piima, seda oletjib lapsed õhtramalt taht-

nud, kuid Punnit rohtem ei annud. Nende koht oli üfisk, ja Siidi polnud kustilgi kaugemal käinud.

Ütsford sõitis tädi oma wäikeste pojakeste Wolliga neile linnast külla. Wollu polnud

weel aastanegi, aga teqi juba esiuesi samumfid. Kohe hakkas ta Liidiga sõbrustama.

Tädi külastus neil terve nädal, siis sõitis ta linna ja wõttis Liidi kaasa.

Shtul jõudsid nad Leningradi. Mis Liidi kõik üle elas, seda ei jõua endale ükski ette kujutada. Millised suured majad, kuidas wantrib ilma hobusteta liiguwad, kuidas tuled ise põlema lööwad. Igatahes, kui ta ükskord tagasi sõidab, siis ta jutustab . . .

Hommiikul ärkas ta ja ei saanud esiteks aru, kus ta wiibib.

Tädi käseb teda üles tõusta ja kohwi tulla jooma. Onu on juba riietunud ja seob punase lindi käe ümber. Ta ruttab, ütleb et wabrik minewat sel aastal warem rongikäigule.

Kui onu ära läks ja Liidi tädiga lauda istus, kuulbus muusika.

"Tädi, lae mind muusikat kuulama!"

"Mine. Pane aga soemalt riidesse ja waata et sa ära ei kao!"

Liidi jooksis uulitsale. Küll oli seal inimesi! Kes waatawad niisama, kes kõnniwad keset uulitsat — kõik on reas ja nii rõõmsad ning ise laulawad.

Kui tal oleks niisugune punane lint, nagu neil seal, siis ta kinnitaks ta ka omale rinda.

Misjugasid suured punased lipud — kuldkirjadega, üks ilusam kui teine.

Kui palju liigub ilustatud autosid! Üks jäi tema kohale seisma. See oli lapsi täis, neil kõigil olid lipukesed käes. Liidi jookseb sellele järele ja tahab paluda, et teda peale wõetaks, kuid auto hakkas wurisema ja läks.

"Källe mängib muusika. Liidi ei saa kuidagi paigal seista, waid liigub rahwaga ühes.

"Ta tahab ka laulda, aga ei oska. Minult üks sõna meeldis ja jäi meele: stutshi, stutshi, stutshi, — ja seda kordas ta ühes teistega.

Miiwiisi lauldes läksid nad ikka edasi. Siis peatafid . . .

Ilm läks pimedamaks, lõrtsi hakkas sadama. Hakkas wilu.

Kõik tunnawad külma. Mõned tammuwad ühe koha peal, mõned tekslewad ja jooksewad. Nää, ühe wõtsid kinni ja hakkasid teda üles loopima. Liidi kardab, et see wihasstab, aga ta hoopis naerab.

Liidi waatab ja naerab ka, — kõik on nii naljakas ja üpris huwitaw, ainult käed ja jalad külmetawad. Tarwis koju minna soendama.

Waatab ümber.

Kuhu ta on sattunud? Kõik on wõõras, ka inimesed on wõõrad.

Jookseb tagasi, keerab ühest põtkuulitsast fiske, kuid see pole nende põtkuulits.

Källe lähed ta tagasi.

Jookseb, ja ei kuula enam muusikat ega waata lippusid. Üks mõte on — saaks aga koju.

Uga mis siis, kui ma oma kogu üles ei leiagi, kuhu ma siis jään?

Jookseb ja nutab.

"Lapsute, mis sa nutab? Kes sulle häda tegi?"

"Di, tädikene, ma kadusin ära."

"Kadusid ära? Ega sa nõel ole, et ära kadusid. Sa ära nuta, waid üttele, kus elad? Misjugasel uulitsal?"

"Meie elame põtkuulitsal?"

"Misjugasel põtkuulitsal?"

"Ma ei tea . . ."

"Koh, hea küll, lähme ühes, ehk leiame üles."

Ja nad läksid.

Äkitselt: tra-ta-ta, tra-ta-ta.

Üks poisike kannab punast lippu. Tema järel lähed teine ja müristab trummi, aga edasi tuleb hulk poisse ja tüdrukuid, kõikidel punased kaelasidemed.

"Waata!" ütleb tädi, need on pioneerid!"

"Meie lähedal poe ajal on ka niisugused lapsed, neil on ka punased rätikud ja lipud ja trumm on ka neil, kuid nad ei ole päris lapsed, nad ei ela."

"Waat", ütleb wõõras tädi, "nüüd ma tean, kus sa elad. Ma läin iga päew sellest magasinist mööda. Ma saadan sinu koju."

Natuke maad edasi minnes hüüab Liidi äkitselt:

"Nää, nää, see ongi meie põtkuulits! Maja on ka siit näha. Seesama kollane maja. Ma lähen nüüd üksi. Head aega, tädi, aitäh, et mind leidsid!"

Jooksis koju. Altkides lükkab ta utse lahti ja hüüab:

"Tädi Beena, ma kadusin ära, aga üks wõõras tädi leidis mu üles!"

(Särgneb)!

Küsimused ja kostmised

Linda Lepp: Kas kõrge konsaga jalanõude kandmine on terwisele kahjulikud?

Wastus: Kõrged konsad on kahjulikud jalalabale ja ka tervele kehale. Jalalabad kannatawad sellepärast, et kõrged konsad litsuwad warbad wastu saapanina ja muudawad need kõweraks. Peale selle on terwel jalalabal loomulikud jalanõus kõrge kumm, mis wedru osa etendab ja käimise wetruwaks ja kergeks teeb. Kõrgetel kontsadel jääb see kumm lamedaks ja selletõttu muutub käimine ebaloomulikuks, põrutawaks, iga samm annab tõuke tervele kehale. Põrutatud saawad meie sisemised elundid ja peaaegu. Kui kaua käime, siis tunneme peawalu ja teisi sisemisi kor-ratusi.

Roosi Kuusk: Minu jalasäärtele ilmuwad sinakas-rohelled laigud ja tõusewad kõrgemaks kui harilik liha. Kuidas peaksid neid arstima ja millest see tuleb?

Wastus: Sinakad laigud ja sõrme-sarnased jämestused jalasäärtele olenewad sageli jala weresoonte — weeni laiendist. Seda haigust soodustab takistus wereringwoolus, seepärast kõrwaldage sukapaelad ülevalt wõi altpoolt põlwe (tarwitage kummipaelu külgedel), ärge nõõrige kinni ka keha keskelt seelikute

paelte wõi nõõridega; hoidke ka wäsi-tawast käimisest, seismisest wõi kest-wast töötamisest jalgadel. Kodustest abinõudest wõiks soovitada jala kinni-sidumist wõi kummisuka kandmist arsti määramisel. Kui see ei aita ja jal-gadel tekiwad marjakobara sarnased jämestused, siis tuleb pöörata haawa-kliinikusse.

A. W.: Kuidas rotte häwitada?

Wastus: Rotte mürgitatakse mit-mel wiisil; üks parem roti mürk on fosfor ja arsenik, iseäranis wiimane. Selleks wõetakse 1 nael harilikku loo-maraswa ja pannakse tulele; kui rasw on sulanud, lisatakse 1 nael nisujahu, 4 grammi ultramariini ja mõni tilk aniisi õli. Seda segu keedetakse ker-gel tulel ühtepuhku liigutades, kuni ühesugune pudrutaoline aine jääb; neist tehakse kuulikesed, mis rotiaukudesse pannakse. Selle juures peab aga väga ettewaatlik olema: majades, kus on linnud ja loomad, peab kõik jooginõud, kust wiimased joowad, ära koristama, sest kui nad on mürki sõõnud, tunne-wad suurt janu ja otsiwad wett. Wett juues jätawad nad sinna mürgijäänuseid, mis neile külge jäi ja sellega mürgi-tawad wee ära. Sellepärast on waja suurt ettewaatust selle mürgi tarwita-misel.

Sellige „Sülmajaft“

Agronoom B. Karol

Kuidas õieti liipsta ja piima eest hoolitseda

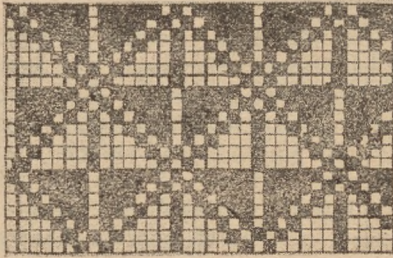
13 joonistusega

16 lehekülge.

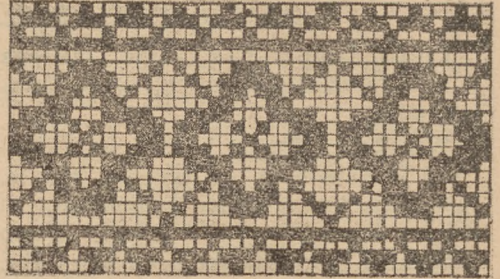
Hind 15 kop.

Sellige „Sülmajaft“

K i n d a d

Kindakiri nr. 4.

Kindakiri nr. 5.

Kindad nr. 1, 2 ja 3 on nii lihtsad, et neid igaüks ilma eeskujuta oskab kududa.

Kindad nr. 1. Põhi helehall, fatid koetud musta, tumesinise ja helesinisega. Saki laius seitse filma.

Kindad nr. 2. Sõrmkindad malelaua kirjaga. Veesh põhi, pruun kiri.

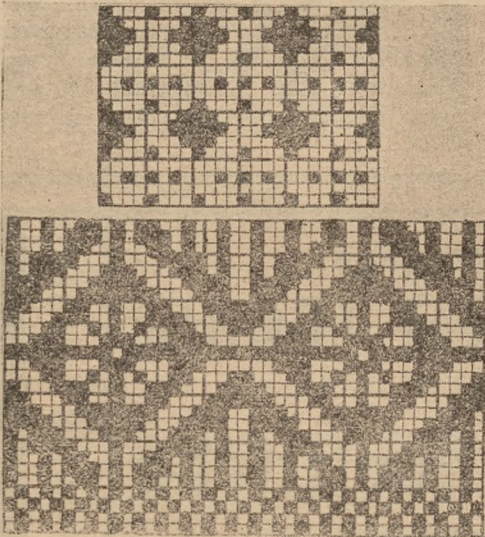
Kindad nr. 3. Neile kinnastele võib ära kasutada kõik järelejäänud lõnganatusesed. Seljapealne kolmnurk, ots ning põial mõne tumedama värwiga, muidu kõik täitsa kirju.

Kindad nr. 4. Kollakas pruun põhi, jooned ning kiri tumesinised.

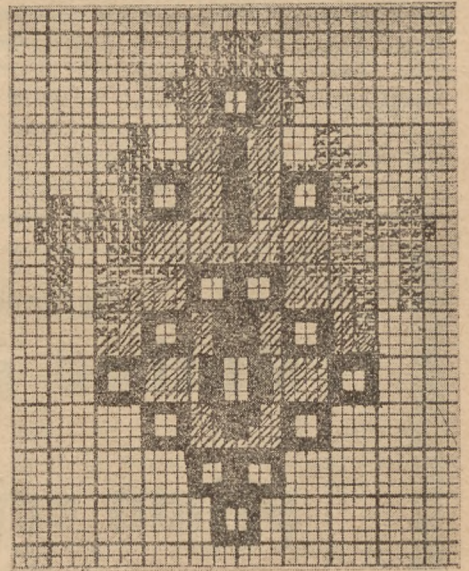
Kindad nr. 5. Põhi helelilla, kiri mustaga. Narmad mustad.

Kindad nr. 6. Põhi helehall, kiri must.

Kindad nr. 7. Põhi oransh, motiiv kinda seljal koetud kolme värwiga: mustad täisruudud — tumepruuniga, ristid — kollasega, läbitriipsutatud ruudud — sinise-ga. Kinda pära on pruun ja niivõrt pikem koetud, et teda tagasi saab pövrata. Narmad sinised.

Kindakiri nr. 6.

Kindakiri nr. 7.

Kirjawastused

Adele Kaasikule. Teie sõnum ilmub järgmises numbris.

A. B-1e. Teie sõnum tuleb ümber töötada. Ilmub järgmises numbris. Kirjutage, kuidas teil kollektiiviseerimine külas läheb ja kuidas sellest naisseltsilised osa võtavad.

E. P. T. õpilaste suvisest eelkoolitööst 1929. a. ja pildid lasteplatsidest Ilmuwad ruumi puudusel järgmises numbris. Materjal ei wanune.

Wastutaw: *Toimetuse-kolleegium.* Wäljaandja: „Külwaja“ (изд. „Кюльвая“).

Kaasas: Lõigete joonestused.

Ilmus trükist!

Ilmus trükist!

M. Grünberg

Riietage last õieti

24 lehekülge. — Hind 25 kop.

Tellimiseaadress: „КЮЛЬВАЯ“, Ленинград, ул. 3-го Июля № 48.

Hind 15 kop.

EESTI
RAHVUSRAAMATUKOGU
AR